

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Sahateollisuuden ry pitää tarpeellisena esitettyjä lainsäädäntömuutoksia EU:n tuomioistuimen lintudirektiiviä koskevan päätöksen toimeenpanon osalta. Sahateollisuus ry haluaa kuitenkin nostaa muutamia muutoksia luonnokseen, jotta sääntely olisi riittävän selkeää, eikä rajoituksista muodostuisi ennakoimattomia käytännön ongelmia toimijoille.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet tulee avata tarkemmin:

10 c § ensimmäisessä momentissa kuvataan epäselvästi, että ”metsän hakkaajan on arvioinnin perusteella toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet”. Momentissa jää kuitenkin auki, mitä nämä toimenpiteet tarkalleen ottaen ovat. Pykälä kokonaisuudessaan kuvaa keskeisiä ennen hakkuuta ja hakkuun aikana toteutettavia toimenpiteitä pesien tuhoutumisen estämiseksi. Sahateollisuus ry ehdottaa ensimmäiseen momenttiin tarkennusta, jossa mainituilla ”asianmukaisilla ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä” viitattaisiin nimenomaisesti pykälässä esitettyihin ja yksilöityihin toimenpiteisiin.

Pesimäaikaisten hakkuurajoitteiden kohdistuminen ja kohteen minimipinta-ala:

Toisen momentin mukaisesti puunkorjuuta ei saa suorittaa rehevissä ja lehtipuuvaltaisissa metsissä esitettyinä pesimäaikoina. Sahateollisuus ry pistää kuitenkin merkille, että myös tuore kangas (Myrtillus-tyyppi, MT) on esitetty reheväksi metsätyypiksi. Keskiravinteikkaaksi lukeutuva tuore kangas on mm. Etelä-Suomen yleisin metsätyyppi, johon kuuluu jopa kolmannes alueen metsämaasta. Sahateollisuus ry näkee samassa yhteydessä hyvin huolestuttavana sen, että

luonnoksessa ei ole ehdotettu minimipinta-aloja hakkuurajoitusten alaisille reheville lehtipuuvaltaisille metsille.

Suomessa on panostettu merkittävästi sekapuustoisuuden lisäämiseen ja erityisesti nuorissa metsissä lehtisekapuustoisuus on lisääntynyt hyvin merkittävästi. Lehtipuusto ei useinkaan ole jakautunut metsään tasaisesti, vaan sekapuustoisella kuvioilla on usein lehtipuuvaltaisempia pienialaisia kohteita. Nykyinen kirjaus saattaa siis johtaa erityisesti Etelä-Suomessa yleisten tuoreiden kankaiden korjuun hankaloitumiseen, sillä lehtipuuvaltaiset kaistaleet ja pienialaiset lehtipuuvaltaiset alueet kuvion sisällä pilkkovat käsittelyaluetta. Tästä syystä lehtipuuvaltaiselle kohteelle tarvitaan ehdottomasti minimipinta-ala.

Sahateollisuus ry näkee myös ehdottomana, että 10 c §:n toisessa momentissa esitettyjen alueiden läpi voidaan pesimäaikana kuljettaa puuta. Muussa tapauksessa esimerkiksi tien suuntaisesti perustetut koivikot ja muut lehtipuuvaltaiset kohteet saattaisivat pesimäaikana estää kaikki alueiden takana olevat hakkuut myös karummilla kohteilla. Pahimmillaan tämä myös estäisi metsätuhoihin reagoimisen, kuten talvisten myrskytuhopuiden keräämisen tai leviävän metsätuhon pysäyttämisen.

10 c §:n toisessa momentissa esitetään rehevien lehtipuuvaltaisten metsien lisäksi eriteltyinä myös korvet ja rantametsät. Sahateollisuus ry haluaa huomauttaa, että Suomen suopinta-alasta korpia on jopa neljännes ja niiden pinta-ala on painottunut vain tiettyihin maakuntiin. Tämä huomioiden Sahateollisuus ry näkee tärkeänä, että vaatimus rehevyydestä ja lehtipuuvaltaisuudesta koskisi myös korpia.

Edellä kuvatut asiat huomioiden Sahateollisuus ry esittää, että:

- Tuoretta kangasta ei luettaisi esitettyksi reheväksi metsätyypiksi.
- Rehevälle ja lehtipuuvaltaiselle metsälle tulisi määritellä minimipinta-alaksi 0,5 hehtaaria ja rajoitusten alaisen kohteen tulisi noudattaa avoimen metsävaratiedon mukaisia kuviorajauksia.
- Pesimäaikaisten hakkuurajoitusten alaisten kohteiden läpi tulee pystyä kuljettamaan puuta ja hakkuutähteitä olemassa olevaa uraverkostoa pitkin ja tekemään tarvittaessa uusi ura kuljetusta varten.
- Pesimäaikaisen hakkuurajoitteen vaatimus lehtipuuvaltaisuudesta tulisi laajentaa koskemaan myös korpia.

Tarkennuksia hakkuussa säästettävien rakennepiirteiden osalta:

Kolmannessa momentissa painotettu havaittujen aktiivisten pesien säästäminen on keskeinen osa kokonaisuutta. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että kaikkien pesien havaitseminen ei ole

mahdollista, eikä direktiivikään sitä itsessään edellytä. Keskeistä on hallita riskiä ja toteuttaa ennalta määritetyt toimenpiteet vahingon minimoimiseksi. Näin ollen pesien turvaaminen perustuu ennen kaikkea huolelliseen ennakkosuunnitteluun sekä siihen, että kohdetta koskeva ajantasainen lajitieto on toimijoiden käytettävissä jo ennen puukaupan ja toimenpiteiden suunnittelua. Näin olemassa olevia pesimätietoja voidaan täydentää maastohavainnoilla.

Kolmannessa momentissa esitetään myös säästämään kaikissa metsissä pesimäaikana kolopuut, edellisen puusukupolven isot haavat sekä pysty- ja maalahopuu. Kyseiset rakennepiirteet ovat myös Sahateollisuus ry:n näkökulmasta lintujen pesimisen kannalta tärkeitä rakennepiirteitä. Sahateollisuus ry näkee, että lain tavoite pesien tuhoutumisen välttämistä täyttyy kyseisten rakennepiirteiden korjaamatta jättämisen, hakkuiden ajallisen ohjautumisen, huolellisen ennakkosuunnittelun ja toiminnan yhteydessä toteutetun pesien havainnoinnin kanssa.

Sahateollisuus ry haluaa kuitenkin nostaa esiin kyseisiä rakennepiirteitä koskevia käytännön haasteita. Esimerkiksi Luonnoksessa kyseiset rakennepiirteet tulee korjaamatta jättämisen sijaan ”säästää”. Erityisesti maalahopuun osalta tämä voi aiheuttaa isoja haasteita korjuussa, sillä pitkälle lahonneita maalahopuita ei voida aina täysin hajottamatta siirtää koneurien väliin. Sahateollisuus ry esittää, että pykälään tehdään korjaus, jossa kolmannen momentin sana ”säästettävä” muutettaisiin muotoon ”jätettävä korjaamatta”.

Sahateollisuus ry näkee myös haastavana sen, että lahoppuuta ei ole tarkemmin määritetty laissa. Erityisesti Länsi-Suomessa on tälläkin hetkellä merkittävä määrä levällään viime vuoden puolella Hannes-myrskyssä kaatunutta puuta, jotka on saatava korjattua ennen tulevaa kesää. Myrsky- sekä muut hyönteistuhot tulevat todennäköisesti lisääntymään ja välttääksemme ylimääräistä tuhojen reagoinnin heikentämistä, olisi selkeintä asettaa lahonneelle puulle esimerkiksi tieteelliseen lahoasteeseen viittaava määritelmä. Sahateollisuus ry esittää, että lahoppuulla tulisi viitata tässä yhteydessä vähintään sellaisen lahoasteen lahoppuuhun, joissa kuori alkaa jo selvästi irtoilla ja kaatumisesta on kulunut vähintään yksi vuosi.

Edellisen sukupolven suurten haapojen osalta Sahateollisuus ry haluaa vielä tarkentaa, että kyseessä tulee olla nimenomaisesti edellisen sukupolven suuret haavat. Lakitekstissä tämä on kirjattu selkeästi, mutta perusteluosiossa kuitenkin viitataan yli 25 senttimetriä rinnankorkeuslähimitaltaan oleviin haapoihin. Erityisesti Etelä-Suomessa tasaikäisen metsän päätehakkuulla ollaan usein tilanteessa, jossa kaikki kasvatettavan puuston kanssa saman ikäiset haavat ovat jo yli 25 cm järeydeltään. Tästä syystä on tärkeä pitäytyä nimenomaisesti edellisen puusukupolven haavoissa, joissa myös päätehakkuuikäisissä metsissä viitataan todellakin huomattavasti muuta puustoa vanhempiin haapoihin.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Luonnoksessa esitetään, että metsänkäyttöilmoitukseen olisi tarkoitus lisätä tieto siitä, tapahtuuko hakkuu lintujen pesintäaikana. Mikäli hakkuu toteutettaisiin ilmoitetusta poiketen lintujen

pesintäaikana, olisi toimitettua ilmoitusta tarkistettava tältä osin. Sahateollisuus ry pitää kyseistä tietoa valvonnan näkökulmasta heikosti hyödynnettävänä sekä toimijoiden näkökulmasta turhana kuormitustekijänä.

Puukaupan yhteydessä metsänkäyttöilmoitusta tehtäessä hakkuun ajankohta on usein tiedossa vain siltä osin, mille ajanjaksolle kuvion korjuukelpoisuus hakkuun toteutuksen mahdollistaa. Käytännössä siis hakkuukuvio on luokiteltu joko talvi-, kelirikko-, tai kesäkorjuukelpoiseksi. Korjuu toteutuu pystykaupan teon jälkeen yleensä kahden vuoden sisällä ja puunkorjaajalla on mahdollisuus valita korjuuajankohta vapaasti sopimukseen kirjatun korjuukelpoisuuden mahdollistamana ajankohtana. Ajoitukseen vaikuttavat merkittävästi lähistöltä korjuuseen tulevat muut kaupat sekä vallitsevat sääolosuhteet.

Metsänkäyttöilmoituksella hakkuun ajoittamisen haasteet johtaisivat todennäköisesti tilanteeseen, jossa jokaiselta pesimäaikana toteutettavalta hakkuulta jouduttaisiin tarkistamaan erikseen tehty metsänkäyttöilmoitus ja korjaamaan tarvittaessa korjuun ajankohtaa koskeva tieto. Epäselvää on myös, tarvitseeko tieto korjata myös niiltä hakkuilta, jotka on ilmoitettu toteutettavaksi pesimäaikana, mutta toteutuvatkin muuna vuodenaikana. Tämä voisi käytännössä tarkoittaisi keskimääräiselle puunostajalle vuosittain kymmenien, jopa yli sadan metsänkäyttöilmoitusten tarkistamista sekä mahdollisia viivästyksiä korjuun toteutuksen aloituksessa.

Epäselvää on myös, miten metsäkeskus voisi kyseistä tietoa käyttää valvonnassa. Esimerkiksi pesimäaikana tehdyn puukaupan 3 vuotta kestävä metsänkäyttöilmoitus osuu neljälle eri pesimäkaudelle ennen vanhenemistaan. Eli etukäteen tehty ilmoitus hakkuiden osumisesta pesimäajalle ei vielä kerro sitä, minä vuonna hakkuu toteutuu. Lisäksi on hyvin todennäköistä, että metsänkäyttöilmoituksen toteutusajankohdan tietojen päivittämisistä ei tulla kaikissa hakkuissa ennen puunkorjuuta toteuttamaan, minkä seurauksena metsäkeskukselle tulee jo pelkästään metsänkäyttöilmoitusten ajoituksiin liittyvistä selvityksistä merkittävä taakka.

Yllä esitetyt asiat huomioiden Sahateollisuus ry esittää, että metsänkäyttöilmoituksella ei edellytettäisi toimijaa arvioimaan hakkuun toteutumista pesimäaikana. Metsäkeskuksen tulisi valvoa hakkuiden toteutumista pesimäaikana ennemmin jo käytössä olevalla satelliittimuutostulkinnalla ja lähettää 10 c §:n 2 momentissa esitettyihin kohteisiin kohdentuviin metsänkäyttöilmoituksiin neuvonnallisia herätteitä.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Ei lausuttavaa.

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Sahateollisuus ry katsoo, että lintujen huomioon ottamista koskevat metsätalouden säännökset tulee sisällyttää metsälakiin, jossa säädetään metsien hoidosta ja käytöstä. Ratkaisu selkeyttää sääntelyä ja tukee sen johdonmukaista soveltamista. Keskittäminen metsälakiin on perusteltua myös

valvonnan kannalta, sillä Suomen metsäkeskuksella on käytössään toimivat ja metsätalouteen soveltuvat tietojärjestelmät ja valvontamallit, joita muilla viranomaisilla ei ole.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että myös LSL 82 §:ää täsmennetään vastaamaan EU:n tuomioistuimen päätöstä.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Luonnoksessa vaikutukset puun saatavuuteen on arvioitu melko maltillisiksi ja vaikutusten kokoluokkaa on arvioitu hakkuurajoitteiden alla olevien metsätyyppien pinta-alojen kautta. Sahateollisuus ry katsoo kuitenkin, että pesimäaikaisten hakkuurajoitukset aiheuttaisivat esitetyssä muodossa huomattavasti suurempia taloudellisia vaikutuksia sekä metsänomistajille että puuta jalostavalle teollisuudelle. Ongelmaksi muodostuisi rehevien lehtipuuvaltaisten kohteiden muodostama este viereisille kuvioille. Esimerkiksi metsätien mukaisesti perustettu koivikko estäisi pesimäaikana myös kaikki hakkuut kuvion takana olevilta karummilta kohteilta tai aiheuttaisi merkittävää metsäkuljetusmatkan pitenemistä alueen kiertämisen takia. Samalla vaikutuksia syntyisi myös hakkuutähteiden keräämisen osalta.

Jotta vaikutukset rajautuisivat ainoastaan varsinaisiin pesimäaikana korjuun ulkopuolelle jätettäviin kohteisiin, tulisi lehtipuuvaltaisilla rehevillä kuvioilla sallia puutavaran ja hakkuutähteiden kuljetus alueen läpi sekä tarvittaessa mahdollistaa uuden ajouran tekeminen kuljetuksen turvaamiseksi.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Esitettyjen säästettävien rakennepiirteiden ylläpitäminen metsissä on metsänomistajille lähtökohtaisesti vapaaehtoista. Esimerkiksi metsäsertifiointi edellyttää säästöpuiden säästämistä, mutta se ei velvoita metsänomistajaa suosimaan säästöpuina nimenomaisesti suuria haapoja tai säästämään lahoppuuta tiettyä tasoa enempää. Lisäksi esimerkiksi lehtipuumetsän perustaminen tai lehtipuuston säästäminen sekapuustona on lähtökohtaisesti täysin vapaaehtoista toimintaa.

Vapaaehtoisuudesta huolimatta metsänomistajat ovat säilyttäneet kyseisiä rakennepiirteitä metsissään jatkuvasti enemmän. Tämä on pitkän työn tulos, jossa metsänomistajat on saatu näkemään lehtipuu (erityisesti haapa) muunakin kuin ongelmana metsissään. Työtä kyseisten rakennepiirteiden määrän edistämiseksi tekevät erityisesti puuta jalostava teollisuus sekä metsänomistajajärjestöt. Hyvänä esimerkkinä toimivat toimialojen monimuotoisuustiekartat, joissa nimenomaisesti metsänomistajalle suunnattua viestintää kyseisten rakennepiirteiden säästämistä korostetaan.

On äärimmäisen tärkeää, että kyseisten rakennepiirteiden määrän lisääminen metsissä ei aiheuttaisi metsänomistajalle merkittävästi enempää sääntelyä, kuin sellaisella metsänomistajalla, joka ei ole motivoitunut rakennepiirteiden edistämiseen.

Rajajärvi Jimi
Sahateollisuus ry